

nosti práv po njih priprostosti zlagovati in na njih zaderžanje obračati; jim lepoto in ljubeznjivost čednosti v živih zgledih in prigodbah kazati; jim posebno strah božji in vedni spomin na njegovo vsigapričnost, živo čutilo sramožljivosti in poštenosti, pokoršino do starišev in prednikov, in pravo serčno ljubezin do vsih ljudi vdihovati. Kar je pri tem poduku — so pristavili — še posebne zamerljivosti vredno, je to, de se tudi škodljive vraže, katerih je toliko med ljudmi, tukej nar ložej vstavijo in zatirajo; kér pri odrašenih — so djali — kateri so jih že od mladosti navzéli, in kateri, jih tokó rekoč za vérske resnice imajo, je grozno teško, jih iztrebiti in izruvat; veliko ložej in gotovši pak se to pri otrocih storiti da, pri katerih še niso tokó globoko ukoreninjene. —

b) K temu podučanju — so dalej skladali — pristopi tudi še djanska vaja in napeljevanje k lepimu in pobožnimu zaderžanju. Zató — so djali — se vsak šolski uk z molitvijo začne, in z molitvijo končá; in pred ali po šoli tudi otroci v cerkev k maši gredó. Obá učenika, duhovni in šolski, si prizadevata, jih vaditi in napeljevati k spodobni in krepostni obnaši, in posebno tudi h krotkimu, mirnimu in priljudnimu vedenju med sabo, in do vseh drugih. Kokó imenitna de je ta skerb — so tukej pristavili — de se otroci précej v pervih létih h krotkosti in perljudnosti navadijo, jih malo práv spozná, desiravno je tokó lahko spreviditi. S takóšno navado se namreč odverne in prekosí — so djali — njih prihodna nepriljudnost in srovost, ktera je mati in korenina veliko nar gerjih nerodnost in pregreh. Kaj družiga — so djali — kakor ravno nepriljudnost in srovost je navaden vzrok toliko nasprotnih (vzajemnih) razžalénj in zdražb med ljudmi, toliko jeze, sovraštva in mašovanja! Od kod pride — so djali — toliko tepežev in bojev, zlasti med mladim ljudstvom, od katerih skoro vsako leto slišimo, in iz katerih se nekteri clo z ubitjem končajo? Od kod toliko srovih in grobih gospodarjev, kateri s svojo ženo in družino gerdo delajo, se vedno zaderajo in jezé, in skorej nobene lepe besede iz ust dati nemorejo? Od kod toliko preprirov in sovraštva med sosedi? — Od kod toliko nespametnih pravd, velikrat zavolj nar manjših rečí? — Lahko bi te prašanja še dalej gnal — so rekli — vunder sedaj nimam ravno v mislih, vam pridige narejati. Že iz tega maliga lahko sprevidite, kokó imenitno je, de se mladost zgodej h krotanju jéze, k mirnosti, prizanesljivosti, priljudnosti in dvornosti navadi.

(Dalje sledi.)

Ponižna prošnja do mestnih hišnih gospodarjev.

Ne zamerite, častitljivi hišni gospodarji! de se en réven gostáč (Inwohner) s ponižno prošnjo k vam približa. Dobro véim, de se težavne rečí podstopim, in de skorej moje upanje, od vas vslišan biti, prederzno imenovano biti zasluži. Zakaj vidim, kokó obervi povzdigjete, in nos vihate, kader kdo naše enakosti memo vas gré. Tode prosim vas, pomisliti: de, čeravno mi sami na sebi nič imenitnosti nimamo, kér bi brez vaše milosti clo stanovati, in potem takim tudi živeti ne mogli; smo vunder po ti plati za vas imenitni in vašiga poštovanja vredni, kér k vaši lastni imenitnosti pripomoremo. Zakaj, če bi nas ne bilo; kje bi bile vaše hišne obresti, to je, tiste plačila, ktere vi vsako leto o s. Jurji in s. Miheli od nas prejimate? — ktera dva časa (memo grede in práv tiho nej bo rečeno) sta edina časa v letu, kjer nam take priklone delate, koker se človeku do človeka spodobi. — Ta resnica, in še dva druga sprevida mi dasta pogúm,

zaúpno pred vas spopiti, in sojo prošnjo vaši milosti in velikodušnosti podkloniti. Ta dva sprevida pak sta prvič: de je moja prošnja do vas, clo majhna, in drugič: pri vsi soji majhnosti ne manj ko na sedem — pravim — sedem stebrov operta.

Prošnja namreč samó v tem obstoji, de bi vi sedež pozimi, kader je ledéno, tlak (Trottoir) pred sojimi hišami nemalo z žaganjem ali ivêrjem ali drobnim peskam (tode zavolj gospé in gospodičin dobro zamerkejte: z drobnim peskam) ali s kako drugo tako rečjó potresti dali. To, in nič družiga, je moja prošnja do vas.

Sedež pa zaslišite še nje vzroke, ali stebre, na ktere je operta. *Pervič* véste, de se na ledénih kamnih clo lahko pade, in ena ali več kosti polomi. De to ni kej preveč prejetna reč, ne mislim, de bi dvomili! — *Drugič* vam nemore biti neznanó, de je več kamnov na vašim tlaku močno ranjenih, in de nekterim ena, drugim obé ledvici, tretjim celo oserčeje manjka; tokó de bi taki kamni, po léti, kader je suša, práv lahko za kapnice (štérne) služili. De se na takih kamnih še veliko ložej kako neprijetno ponižanje života zgodí, vaši previdnosti nemore biti skrito. *Tretjič* ni vselej tokó svitlo, kakor takrat, kader vi dan zagledate, ali iz postelje vstanete; in zjutrej zgodej, ali zvečer pri lučih je nevarnost še veliko večí. *Čertitič* ne smete pozabiti, de se jih med memo gredočim več najde, kateri so že postarni ali stari, in torej vašiga posebniga poštovanja in skerbí vredni. *Petič* se jih tudi ne manjka, kateri imajo kratik pogled, ali pa clo kurje oči, tudi ti so vašiga posebniga usmiljenja potrebni. *Šestič* vas prosim v premišlik vzeti, de, če moja prošnja spolnite, ne bote le nam gostačam, ampak tudi sojim gospém in gospodičnam vstregli. — K temu razlogu, mislim, de ne bote mogli gluhi ostati! — *Sedmič* bi vas mogel k takimu usmiljenju tudi izgled drugih mestnjanov podbudovati. Bil sim že drugod v več mestih, in sim vidil, kokó so tam vsi, ali skoro vsi gospodarji, brez de bi bili na kako viši povelje čakali, ob takih dneh, kjer je bilo ledéno, že pred zôram soj tlak pred hišami z žaganjem ali ivêrjem potresti dali; in mislim, de bi vi, ki imate enako lepe in velike hiše, nesmeli zadej ostati. —

Če se vam pa pri vsem tem moja prošnja, desiravno je na toliko stebrov operta, ali ne dosti spodobna, ali pa premalo pravična zdi; zlasti, če se bojite, de bi vam vaše gospé, ali pa morebiti sedež, ko je pust, tudi vaše gospodične ne pripustile, tokó globoko v dnarnico (Casse) seči; — i no! tokó pa en kos, ali en del te butare na nas odvalite, in — séžimo si v roke; sej véste, kar pregovor pravi, de z zedinjenimi močmi se čudno veliko stori. Ostanem vaš ponižni sluga y.

Dopis iz Radgona. *)

4. Prosenca 1847.

Z letino moremo zadovoljni biti. Res je sicer, de je tudi pri nas ves živež dražji. Dervenka pšenice se za 4 gold. srebra, reží pa za 3 gold. lahko oddá. Vina smo pol več, ko lani dobili. Radgonskiga štertinjak od 60 — 70 gold. srebra, Lotmerskiga od 70 — 100 gold. srebra cenijo. Sadja nismo skoro clo nič imeli, in kar ga je bilo, je rado gnjilo.

V listi 48. pretečeniga leta sim pismo vsim dušnim pastirjem štel (bral). Znete, kaj sim si tú mislil? Saj se kmetje in rokodelci, za ktere so Novice posebno pisane, v šolah poleg nemškiga, niso tudi dovelj slovenskiga šteti (brati), pisati, in svoj materni jezik ljubiti učili. Ne znam, ali práv imam, meni se pač zdí, kje de v tem germi zajé leží.

*) Za poslane popravke „imenika“ se práv lepo zahvalimo.

Znam tudi, de je že pred dvema letama od vikšiga c. k. dvorniga šolstva *) ukaz prišel, de naj se v slovenskih šolah nemška slavnica po slovensko po primeri knjige „Nemška pismenost za slovensko-nemške šole“, uči in de naj se knjige „Rechenbuch“ in pa „Lesebuch“ za drugi klas na kmetih tudi v slovensko predstavijo; kadaj bomo pač te tako potrebne knjige dobili? **)

Gosp. — o — v zadnjim listu 1846 od občinskega slovanskiga pravopisa pišejo: „Želeti bi bilo, de bi se že vsaka slovanska stvar v tem pravopisu pisala“ i. t. d. Menim, de to vsi Slovenci, ko iz eniga serca želijo. Nekje sim bral: „Ki če po dvojim poti iti, na nobenim nemore práv priti.“ — Mi smo zdaj dobili molitvene bukve „Duhovna hrana“ v tem pravopisu. G. Eilec, kaplan pri Mali Nedli, so jih na svitlo dali. Veljajo nezvezane z lepimi podobami 40 kraje. srebra, brez podob 28 kraje.

A. Kreft.

Kazen (štrafinga) zapravljevcev v starih časih na Českim.

V stari kroniki se bere, de je mestna gosposka v Pragi v leti 1313 zapoved dala, de naj se vsak zapravljevec, če je ravno mlad mestnik, prvič zapre 14 dni v ječo, drugič 4 tedne, tretjič 3 mesce, četertic pol leta. Če pa vse to nič ne pomaga, se ima potem v žakelj zavezati in v vodo vreči. Velika sreča, de dandanašnji ni nikjer takiga ojstriga ukaza več; sej bi žakljev dovelj ne imeli za vse zapravljevce po mestih in po kmetih.

Černe bukve.

Ena skorej 70 let stara baba je pretečeno leto več časa v Rihemberki na Goriškim prebivala in neumne ljudi nagovarjala, de naj v njeno družbo stopijo, pri kateri si zamore vsak toliko denarja poleg morja pridobiti, kolikor bo v babjih bukvah zapisaniga stalo. Rihemberška gosposka goljufico zapazi in jo iz Rihemberka odpravi. Od tod pregnana zapeljivka se po Komeni potika in 29. dan Listopada je spravila v neki hiši veliko družbo bebcov, možkih in ženskih skupej, ki so goljufno babo na vso moč gostili. Pa tudi Komenska gosposka zapazi to društvo ter pošlje svoje služabnike v zaznamvano hišo. Ko ti tje pridejo, ni duha ne sluha od babe, kér so jo njeni častivci v skrinjo zaperli in se potem na njo vsedli, kakor de bi ne bilo nič. Gosposkini služabniki pa so to zvedili in okoli hiše stražo postavili. Ko se noč naredí, zleze baba iz skrinje, se obleče v fantovsko oblačilo, katero ji je eden izmed njenih častivcov posodil, in misli takó straži oditi. Straža pa jo je v fantovskim oblačili spoznala, jo zgrabila in drugi dan komisii izročila. — Veliko ljudi je osleparila goljufna baba, ki so upali, po nji veliko bogastva si pridobiti. Ko bi taki bebcu le pomislili, de taka baba, ki se v velicijh potrebah po sveti klati, si še sama sebi ne more vinarja percoprati, bi jih moglo sram biti, de so mógli taki vraži verjeti! Mi pa razglasimo to sleparijo v Novicah in zapišemo staro goljufico in vse tiste neumneže, ki so njenim lažnjivim besedam verjeli, v černe bukve.

A. B.

Danes Vam oznanim divjaka za černe bukve, kateri po pravici zvone nosi med vsimi dozdej v černih bukvah zaznamvanimi gerdúni. — Neki mesár je ta brezvéstnik, ki, de bi meso kakšen funt težji bilo, živinče na-

*) „Berilo za male šole na kmetih“ po c. k. estrajskih deržavah je bilo že 1842 natisnjeno; ako je to tisto, katero Vi mislite?

**) Računske bukve v slovenskim jeziku za prvi in drugi klas so pa — kakor smo slišali — ravno zdej na Dunaji v natisu.

Vredništvo.

laš takó zabode, de mu le nekoliko kervi odteče, vsa druga kri pa nastopi v dolgim smertnim borenju uboziga živinčeta po mesnih žilicah, kjer se zasede, kar se pri takimuhanimu mesu, katero je skorej rudečkasti pesi podobno in neslastno, práv na tanjko vidi.

Ali ni zdravši krompir v oblicah jésti memo takiga mesa? Ali ni tak človek brez vse vesti? Ali bi ne bilo práv, de bi se takim ljudém prepovedalo mesariti, in de bi mesogledi vselej bolj na občinski prid, kot na svoj dobiček gledali?

P—varski.

Nekaj iz Ljubljanskiga glediša.

Pretečeno sredo nas je gosp. Grambach, prvi naših letašnjih igravcov, razveselil s petjem dveh slovenskih pesem. Šaljivi nemški igri „Laibach in einem andern Welttheile“ je práv primerno vverstil dve kaj lepi pesmici, ki so poslušavcam močno dopadle. Perva pesem je bila „Veselja dom“ vsakimu Slovencu dobro znana, od nekiga visokiga pesnika zložena, ki sta jo gosp. Grambach in pa gospodična Kalliano tako ljubo pela, de je poslušavcam serce od veselja igralo. Kakó sladko in preljubeznjivo je gospodična Kalliano njene verstice pela, si noben človek misliti ne more, ki je sam slišal ni. Tu smo se zopet živo prepričali, kakó pripraven je slovenski jezik za petje, in de še skorej laškiga prekosi. Zares pôje se, kakor de bi sam med tekel. — Drugo pesem „Veselico“ je gosp. Grambach sam pel, in je vsako besedo tako zastopljivo in pomenljivo izgovoril, kakor de bi bil rojen Krajnc. Še zdej nam po ušesih doné besede:

En glažek alj pa dva,
Ta nam kurajžo da!

Gosp. Grambach je to pesem od našiga dobro znaniga Gorenskiga pevca Jurja dobil. — Zraven tega se je pokazala gospodična Kalliano tudi v krajnski noši. To je bila Šiškarca, nališpana od nog do glave, de je bilo kaj! Javalne je lepši obleke na Krajnskim viditi, kakor jo je ta večer Kalliano imela in katero je — kakor smo slišali — od neke kerčmarice v Šiški dobila. — Z eno besedo: gosp. Grambach nam je práv vesel večer napravil, sebi pa tudi práv zlo vstregel, zakaj ljudi je bilo v glediši, de se je vse terlo, ki so svoje dopadajenje nad nemškimi in slovenskimi pesmi glasno — pa spodobno — na znanje dali, in takó je bilo práv.

Oznanilo.

Ravno so na svitlo prišle in na prodaj per gospodu Jožefu Blazniku na Brégi Nr. 190:

Poezije dóktorja Francéta Prešérna.

Céna 1 goldinar.

Povabilo.

Prihodnjo nedeljo, to je 24. dan tega mesca ob enajstih dopoldne se bojo v risarski šoli rokodelske družbe (v Salendrovih ulicah Nr. 195) nar bolj pridnim učencam darila delile. Vsi družbini udje pa tudi drugi rokodelci so k ti sloveznoti povabljeni.

Žitni kup. (Srednja cena).	V Ljubljani		V Krajnju	
	16. Prosenca.		11. Prosenca.	
	gold.	kr.	gold.	kr.
1 mernik Pšenice domače....	2	40	2	47
1 » » banaške...	2	51	2	54
1 » Turšice.....	1	41	1	49
1 » Soršice.....	—	—	2	6
1 » Réži.....	1	50	1	56
1 » Ječmena.....	1	20	1	30
1 » Prosa.....	1	20	1	22
1 » Ajde.....	1	14	1	16
1 » Ovsa.....	—	57	1	—